

Синій Вир

Регіональний еколого-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне угіддя міжнародного значення (Рамсарська конвенція)

Озеро Синевир - одне із семи природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року

Грудень, 2022 р.

№ 12 (344)

Жахіття війни на Сході України вражаючі...

Директор НПП «Синевир» Микола Дербак, разом зі своїми друзями-волонтерами – Миколою Косенком (батько загиблого сина Романа, Народного Героя України, позивний «Яшка»), Богданом Колодницьким – учасником бойових дій, військовим волонтером, який продовжує виконувати бойові задачі із захисту держави, Сергієм Завгороднім, Володимиром Кириленком, черговий раз відвідали Донецьчину. Під час поїздки, дружня команда волонтерської місії доставила допомогу воїнам ЗСУ, зустрілася із земляками, котрі воюють на передовій, а також відвідали колег Національного природного парку «Святі Гори».

«На цей раз, побували в Бахмуті, Лимані, Краматорську, де зустрілися із нашими хлопцями, яким доставили вкрай необхідну допомогу – пічки-буржуйки, термо-білизну, медикаменти, продукти харчування, засоби гігієни тощо. Відбулася тепла зустріч із земляком - Сергієм Дербаком, який воює на передовій з самого початку повномасштабної війни. На його прохання, привезли задалегідь замовлені запчастини для високопрохідних автомобілів та інше необхідне приладдя. Зрозуміло, що за поїздки неможливо об'їздити все, але це дуже важливо приїхати і поспілкуватися з бійцями, подякувати, побути в тих умовах...» - ділиться Микола Юрійович.

Не можна обійти осторонь благодійну традицію і вчинок вихованців та педагогів Тячівського

професійного ліцею Закарпатської області на чолі з директором Оксаною Вакій, які постійно долучаються до благодійної справи і на цей раз також передали допомогу воїнам Бахмутського напрямку, котрі знаходяться у пеклі бойових дій. З їхнього боку, для хлопців доправили власноруч виготовлені теплі речі, чаї із трав, домашні солодоші й консервацію, оберіги та ін.

«Від воїнів з передової велика подяка дирекції навчального закладу, а також всьому колективу ліцею за прояв безкорисливої щедрості та готовність допомогти заради кращого майбутнього нашої держави. Адже кожна привезена краплина добра та тепла для героїв є їхньою підтримкою та розумінням того, що вони роблять важливу справу - виборюють мир для усього українського народу» – каже Богдан Колодницький.

Відвідуючи Донецьчину, команда волонтерів допомагає всім чим може, і в першу чергу, намагається забезпечити бійців тими засобами й приладдям, які краще необхідні для їхнього повсякденного життя. Насправді, не кожен має достатні можливості допомогти ЗСУ, однак об'єднавшись і гуртом, можна зробити багато важливого, навіть на відстані.

Під час перебування на Сході, волонтерська місія директора парку не завершилася на передовій. Разом з друзями, Микола Юрійович відвідав Святогірськ, де поспілкувалися

з директором НПП «Святі Гори» - Сергієм Приймачуком, який назвав чимало вражаючих фактів про дні й місяці російської окупації. Розповів про розгром та знищення інфраструктури Святогірської громади, де розташований парк і до якої входить 13 населених пунктів. Боляче розповідав про загибель риби у річках та озерах парку внаслідок підриву в них різних вибухових предметів. Разом з цим знищено тисячі гектарів лісу, забруднено ґрунти, води, Крейдяні схили, які є унікальні для всієї Європи. Територія парку так і всієї громади понівечена та всіяна нерозірваними мінами, снарядами й ракетами від окупантів...

Для співробітників установи парку доставили також невелику, але потрібну для відновлення та продовження роботи допомогу. Передали комплект оргтехніки – комп'ютер з принтером, 2 пічки-буржуйки, гумові шини, продукти харчування, постільну білизну та теплі речі.

Під час поїздки, друзі-волонтери вкотре пересвідчилися в тому, що жахіття війни на Сході України вражаючі, а парк «Святі Гори» й інші території регіону зазнали значних руйнувань і шалених екологічних збитків, а люди чималих втрат.

Нині серця українців сповнені болем через тривогу за воїнів на передовій, які за важких, холодних і несприятливих погодних умов, цілодобово боронять нашу землю від окупантів, захищаючи усіх нас. Хочу подякувати кожному учаснику волонтерської місії, людям різних установ та колективів, за небайдужість, за те, що у важку хвилину ми всі разом намагаємося допомогти, адже так повинно бути, бо Україна у нас одна – наголосив директор НПП «Синевир».

Микола КУРУЦ

З Новим роком та Різдвом Христовим!

Ось і добігає кінець 2022 року. На жаль, цей рік став роком великих втрат для усієї України. У кожного він пройшов по-різному, багато чого довелося пережити. У ході повномасштабної війни труднощі ще не відступили, не досягнуто миру на наших кордонах. У цьому році, ми пережили жахіття загарбницької війни, які надовго закарбуються в нашій пам'яті.

Нехай рік, що минає, забере всі негаразди, болісні хвилювання та сумні спогади, а залишить лише віру в перемогу та гордість за український народ! Нехай зроблені добрі й корисні справи вселяють оптимізм і стверджують – що в новий рік країна увійде сильнішою.

Користуючись нагодою, хочу подякувати та побажати процвітання всім, хто був з нами весь час, протягом 2022 року. Особливу подяку складаємо нашим воїнам, які захищають нашу суверенність, нехай у своїй домівки чимшвидше повернуться з перемогою живими й неушкодженими.

Нехай засвітить Свят-вечір свічі миру і радість прийде в кожную родину, і у Ваших серцях не згасне різдвяний вогонь любові, віри та оптимізму.

Бажаю здоров'я, добра, любові і щастя Вашим родинам! Справедливості і свободи рідній Україні! Бажаю всім Вам аби Новий рік приніс довгоочікуваний мир. А ще – сили і віри, що добро перемаже!

З Новим Роком та Різдвом Христовим!

З повагою
директор НПП «Синевир»,
депутат Закарпатської
обласної ради
Микола ДЕРБАК

Місія кожного громадянина — його внесок у Перемогу.

Інтерв'ю з директором Національного природного парку «Синевир», депутатом Закарпатської обласної ради Миколою Дербак

— Миколо Юрійовичу, очолюваний вами нацпарк у період війни передає на фронт вантажівки, позашляховики, радіостанції, бронжилети, там воюють ваші працівники... Ви особисто тричі їздили на Донеччину... І хоч «Синевир» у далекому тилу, але допомога ЗСУ таки на чільному місці.

— На чільному місці — робити свій внесок у Перемогу України на всіх фронтах. Усі знаємо, що у перші ж дні війни, яку розв'язала російська федерація на нашій землі, Україну посилила нова, потужна бистринь волонтерства і хвиля щедрої допомоги Збройним Силам України. Осторонь не залишився ніхто: ми, громадяни, об'єдналися у своєму прагненні допомогти воїнам, які мужньо б'ються з ворогом.

З самого початку повномасштабного вторгнення питання забезпечення та допомоги ЗСУ стояло дуже гостро повсюди. НПП «Синевир», як я вже наголошував у попередній з вами розмові, не стояв осторонь. З установ парку вилучено та передано для потреб військових вісім транспортних засобів: три вантажівки і п'ять повноприводних легкових автомобілів. Вважаю, що надана техніка не лише нашим парком, а й всіма установами та організаціями країни допомагала і допомагає знищувати окупантів максимально ефективно і рятувати сотні життів бійців на передовій, а також мирних громадян. У цьому я пересвідчився під час перебування у зоні бойових дій на Донеччині, де на власні очі побачив ті жахіття, через які пройшли наші бійці та наші громадяни, котрі щоденно перебувають під обстрілами і бомбардуваннями лютих окупантів.

Свою місію допомоги й підтримки ЗСУ здійснюємо безперервно всіма доступними нам ресурсами. Під час попередньої поїздки у зону бойових дій ми зі своїми друзями, волонтерами доправили бійцям три позашляховики, радіостанції, електрогенератори, пічки-«буржуйки» та інші край необхідні речі й засоби для бійців. Остання теж стала не менш щедрою. Адже усі сили наших воїнів спрямовано на знищення ворога. Тож обов'язок кожного з нас — підтримати українську армію, аби вигнати окупанта з нашої землі й бути ефективнішими для збереження життя бійців на передовій.

— Влітку в інтерв'ю «Голосу України» ви сказали, що на початку агресії зібрали сили в кулак і допомагали переселенцям усім чим могли. Ці люди ще й нині живуть у вашій установі?

— Станом на сьогодні чисельність тимчасово переміщених осіб значно поменшала. Зараз проживає у нас до тридцяти переселенців. Це люди, яким немає куди повертатися. Тому вони досі тимчасово мешкають у будівлях, що належать нашій

установі.

Зараз проживають не всі, бо частина виїхала за кордон, а частина винайняла приватне житло або повернулася до своїх близьких чи знайомих. Переважно це жінки і діти. Дехто з них зі своїх рідних домівок виїхав дев'ять місяців тому, а є й такі, що приїхали сюди лише зараз. Ці люди місяцями сиділи в підвалах і не мали змоги вибратися. Деякі, втікаючи та рятуючись, шукали прихисток за кордоном, але бути там не змогли — тягнуло додому, навіть попри те, що війна триває.

З приходом зими люди хвилюються, як зимувати. Хоча ми добре усвідомлюємо, що для поселення потрібні нові, більш обладнані й утеплені приміщення. З початку війни у цьому плані активно нам допомагало Франкфуртське зоологічне товариство в Україні, яке підтримує природоохоронні території в нашій державі протягом останніх двадцяти років.

Війна й туризм пригнітила...

— **Завершується 2022-й — рік неспровокованої агресії росії проти України. Як війна вплинула на традиційний потік вітчизняних та іноземних туристів у ці дивовижної краси місця навколо озера Синевир?**

— З початком війни в Україні змінилось усе. І це відчув на собі кожен громадянин країни. Постраждали всі сфери та галузі, зокрема й сектор туризму. Важко уявити, як у таких надскладних умовах можна подорожувати не лише з метою переселення до більш безпечних місць, а й можливості хоч на якийсь час утекти від жахливих реалій, що принесли із собою нападники.

На жаль, в умовах війни традиційний потік туристів до нашого регіону зменшився на п'ятдесят відсотків від попереднього року, відповідно впали й надходження до бюджету. Тому казати про його розвиток навряд чи можна. Все ускладнюється тим, що Україна, як і багато інших держав, ще не повністю оговталася після пандемії

коронавірусу, а цьогоріч ще й настигла загарбницька війна. Тому більшість наших громадян не можуть дозволити собі туристичні мандрівки навіть своєю країною, оскільки кожен хвилюється і відчуває небезпеку.

Говорити про іноземних туристів не доводиться з відомих причин, навіть якщо у них і є на це кошти. По-перше, існують складнощі, пов'язані з логістикою, а по-друге, до того часу, доки в країні не буде безпечно, чекати на їх прибуття не варто. Чекаємо Перемоги. А вона, впевнений, близько.

— **І все ж, попри всі перепони воєнного часу, парк активно відновлював і будував туристично-рекреаційні об'єкти. Що саме?**

— Створення охайних і затишних місць для цікавого й приємного проведення часу на природі — одне із наших завдань, що закладене в програмі розвитку відпочинкових зон. Наша установа постійно дбає про створення та підтримку належного стану туристично-рекреаційних об'єктів. Це процес, і його не варто зупиняти.

Лише за цей рік на території кожного природоохоронного науково-дослідного відділення (ПНДВ), а їх у парку вісім, відновлено і збудовано чимало туристичних об'єктів. Загалом встановлено 24 нові альтанки, навколо впорядковано території відпочинкових зон з усіма зручностями для відвідувачів. Облаштовано екскурсійні маршрути. Реконструйовано та відновлено п'ять об'єктів готельно-житлової забудови, створено шість нових туристично-рекреаційних зон у п'ятих ПНДВ для відпочинку мандрівників та місцевого населення. Також прокладено через річку Теребля два автомобільні мости, збудовано на річках понад 20 перепадів, проведено відповідні реставраційні роботи семи будівель готельного типу, які надавалися переселенцям під

тимчасове житло.

— **Чи залишається й надалі гострою проблема джипінгу? Чи нинішнього воєнного року вона зникла?**

— Скажу так: усім відомо, що джипінг суворо заборонений на таких територіях, як наша. Діє низка нормативних актів. Зокрема, Закон України «Про природно-заповідний фонд України» забороняє пересування механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, на території природних заповідників і в заповідних зонах національних природних парків.

Водночас цьогорічні спостереження показали, що нині кількість туристів, які полюбують екстрим та драйвові враження на потужних позашляховиках і підкоряють гірські бездоріжжя, значно зменшилася. Можна з упевненістю сказати: цьогоріч на території нашого нацпарку їх зовсім не було.

Як наслідок, своїми діями у горах вони завдають велику шкоду місцевості, її екосистемі, флорі та фауні, спричиняють ерозію ґрунтів...

Дровами забезпечені всі. На сто відсотків

— **Миколо Юрійовичу, дрова для населення і податки — питання, які доводиться вирішувати щороку. Яка ситуація нині, коли Карпати вже вкриваються снігом?**

— Непрості часи формують непрості виклики... Однак із завданням із забезпечення населення Тереблянської долини паливними дровами на осінньо-зимовий період наше відомство впоралося завчасно і в повному обсязі. Станом на сьогодні всі категорії верств населення, які потребували такої продукції й зверталися до парку, забезпечено на сто відсотків. Також варто наголосити, що і всі установи та організації, незалежно від відомчого підпорядкування, отримали вчасно необхідну для них кількість паливних дров. Станом на кінець листопада отоварено дровами всіх охочих. Загальна кількість відпущеної продукції — 11 721 кубометр, що на 12 відсотків більше за аналогічний період минулого року.

Хочеться наголосити і на такому моменті, як сплата податків за землю природно-заповідного фонду (ПЗФ) і податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), екологічний і туристичний збір...

Ось приклад: ми є лісокористувачем, природоохоронною установою, а власником землі, на якій росте ліс, є громада. Ми платимо земельний податок, хоча не є

Продовження на 3 стор.

Початок на 2 стор.

землекористувачами, а площа ПЗФ обкладається податком. Ми нічого з неї не заробляємо і нічого там не проводимо, тільки охороняємо.

Станом на 1 грудня за 11 місяців до місцевого бюджету Синевирської ОТГ сплачено — 4 791 104 грн. земельного податку, відповідно до Колочавської ОТГ — 6 339 591 грн. Також сплачено до Синевирської сільради ПДФО у сумі 3 627 761 грн, водночас до Колочавської сільради — 2 140 350 грн. У підсумку, в нинішньому році казна Синевирської ОТГ поповнилася на 8 млн 418 тис. грн, а Колочавської ОТГ — на 8 млн 479 тис. грн. Крім цього, місцеві бюджети отримали з установи нацпарку екологічні й туристичні податки.

Задумайтеся: це сплачено до їхніх місцевих бюджетів у загальній сумі майже 17 млн грн! Сподіватимемося, що з надходженням чималих коштів розвиток інфраструктури територій громад тільки зростатиме і громади житимуть краще...

— У нацпарку діє Реабілітаційний центр бурих ведмедів. Війна не принесла «поповнення» зі сходу?

— Буду відвертим у тому, що виділена територія під РЦБВ в 12 гектарів не дає змоги розмішувати більше ведмедів, ніж 30 особин, які нині мешкають у нас. Однак, у разі безвиході, ми б нікому не відмовили. Тим паче у нас заплановано розширення території центру на шість гектарів. На жаль, війна внесла

свої корективи і роботи з облаштування спеціального вольєру зупинено. Закінчиться війна — роботи продовжаться. І ми будемо готові до поповнення улюбленців усіх мандрівників і місцевих людей.

Науково-дослідна робота не переривається

— Попри війну, чи триває зв'язок з вітчизняними та іноземними науковими установами?

— Незважаючи на всі нинішні реалії, намагаємося підтримувати співпрацю з усіма вишами, національними парками і заповідниками, які є нашими друзями і партнерами. Науково-дослідна робота виконується у звичайному режимі, як і в попередні роки, згідно з узгодженими планами. Зокрема, традиційно результативною вона є з Національним педагогічним університетом імені Михайла Драгоманова, який очолює ректор професор Віктор Андрущенко.

Також проводиться співпраця з іншими науковими установами та їхніми філіями на національному і міжнародному рівнях. Наразі реалізуються такі міжнародні проекти, як: підтримка природно-заповідних територій України (Німеччина); збереження Карпатських пралісів (Німеччина); «Локальний бренд «Синевир-Еко» — ефективний інструмент розвитку місцевого бізнесу» за підтримки Програми «U-LEAD з Європою».

Частина проектів і наукових

завдань обговорюється в онлайн-режимі.

— І все-таки багатьох цікавить, які перспективи щодо виконання програми з відновлення Музею лісу і сплаву — туристичного магніту Верховини?

— Ще напередодні війни програма з відновлення Музею лісу і сплаву стояла першочерговим завданням з будівництва дерев'яної греблі на Чорній Ріці. Було проведено перерахунок фінансування, що передбачено у проектно-кошторисній документації. Своєю чергою Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України повністю узгодило проектну програму, яка передбачила фінансування цих складних робіт. Однак війна й тут змінила наміри. Сподіваюся, що після закінчення війни та нашої Перемоги обов'язково візьмемося до реалізації вкрай необхідного проекту для нашого регіону, а також туристичної галузі загалом.

— Чи у вирі низки труднощів воєнного часу депутатські обов'язки не відійшли на другий план? Над чим наразі працюєте?

— Нині обставини спонукають діяти швидко і так само швидко переорієнтуватися самому. З перших днів війни, зібравши всіх працівників, ми спільно визначили пріоритети діяльності у цей непростий і складний для усіх нас час. Тож доводиться встигати не лише на основній роботі, а й

виконувати депутатські зобов'язання і бути корисним для виборців.

Працюючи секретарем постійної комісії з питань екології та використання природних ресурсів в обласній раді, у міжсесійний період працюю у робочих групах, контрольних комісіях, де спільно з депутатами-колегами розглядаємо чимало питань екологічного, соціального та економічного розвитку області, що виносяться на порядок денний засідань сесій. Адже щодо них ухвалюються важливі рішення і програми. Звичайно, благодійницька справа у допомозі ЗСУ і переселенцям також посідає чільне місце у моїй повсякденній роботі. Разом з друзями-волонтерами, колегами-партнерами регулярно доставляємо допомогу ЗСУ, а також допомагаємо переселенцям.

Зараз, коли триває війна, надзвичайно великі тривоги у кожного з нас. Тому перебуваю у постійній комунікації з представниками громад, органами виконавчої влади мого виборчого округу щодо вирішення будь-яких нагальних питань.

Тож пам'ятаймо, що ми — християни, потрібно допомагати один одному. І дякую всім, хто сьогодні долучається до боротьби за Україну.

Робимо все, щоб Перемога настала якнайшвидше! Слава Україні!

Вів розмову
Василь НИТКА,
Хустського району
Закарпатської області

На чільному місці — робити свій внесок у Перемогу України на всіх фронтах

Теплі подарунки воїнам ЗСУ від учнів Колочавського ЗЗСО I–III ступенів

«Українські захисники та захисниці уже дев'ятий місяць боронять свободу та незалежність нашої держави. Кожен з них для нас є і буде справжнім героєм. Нам, у свою чергу

важливо виховувати патріотизм у дітей змалку показувати, що ми безмежно вдячні та пам'ятаємо про подвиги, які воїни роблять, щоб захистити нас від окупантів» — прокоментували працівники відділу еколого-освітньої роботи НПП «Синевир» - Марина Печкан та Любов Тільняк.

Співпрацюючи з дирекцією Колочавського ЗЗСО I-III ступенів, співробітники нацпарку спільно з учителем фізики, пасічником Юрієм Хлантою, провели з учнями 9-10 класів майстер-клас з виготовлення окопних свічок.

Окопні свічки стають рятівним джерелом світла і тепла для наших захисників. Спочатку діти збирали

використані бляшанки, паперові ящики, картон, віск і парафін. Ім у цьому активно допомагали співробітники парку та їхній наставник — Юрій Павлович. Загалом вдалося

заготовити близько 15 кілограмів воску, чимало недопалених свічок та парафіну. Варто зазначити, що одна бляшанка, наповнена скрученим гофрокартоном і залита воском, горить від трьох до п'яти годин, а її полум'я сягає 20 - 30 см. Така свічка здатна освітити частинку бліндажа чи окопа та хоч якось зігріти своїм теплом наших захисників.

За неповну годину наполегливої праці, учні виготовили близько

десяти одиниць такої продукції. Однак, на досягнутому не зупинилися. Учні дуже завзято і енергійно взялися до роботи у позаурочний час. Під наглядом учителя, спочатку вимірювали глибину бляшанок, а потім вирізали картон, скручували гніт і щільненько вкладали його в бляшанки. З огляду на техніку безпеки, розігрітий віск і парафін у бляшанки заливали дорослі.

У результаті копіткої праці вироблено близько 60-ти окопних свічок. Процес виготовлення таких свічок був для усіх новою справою, але всі разом з нею впоралися. Задіяні учні до цього заходу з радістю і захопленням робили окопні свічки, адже це — вияв поваги і глибокої вдячності до наших воїнів. Всі вони прагнули якомога більше прикласти зусиль та творчого підходу, аби кінцевий продукт їхньої праці теплом зігрів серця бійців і допоміг їм як найшвидше здобути перемогу над ворогом.

Закликаємо усіх небайдужих, долучатися до будь-якої благородної справи, щоб хоч трішки зігріти теплом наших українських воїнів.

Любов ТІЛЬНЯК

Триває операція «Ялинка»

З приходом Нового року люди намагаються придбати ялинку, не замислюючись над тим, якої шкоди вони приносять довкіллю.

Тому, з метою попередження вирубок молодих хвойних насаджень під новорічні ялинки в НПП «Синевир» проводиться екологічна акція «Новорічна ялинка».

У цей період працівниками нацпарку проводиться широка пропагандистська робота з населенням, служба державної охорони несе посилений режим охорони по всій території парку.

З метою забезпечення належної охорони хвойних молодняків від самовільних порубок в НПП «Синевир» створено комісії по попередженню, недопущенню та своєчасному виявленню порушень. Службою державної охорони проводяться рейди, в тому числі разом з правоохоронними органами та державною екологічною інспекцією.

Для тих, хто наважиться незаконно зрубати хвойне дерево на території ПЗФ чекає штраф від 681 грн. до 6294 грн. в залежності від розміру дерева.

НПП «Синевир» закликає не вдаватися до самовільних рубок молодняка хвойних насаджень, а надавати перевагу штучним.

Василь СУБОТА

«Синій Вир»

Еколого-освітній часопис
Засновник і видавець громадське
об'єднання «Товариство «Синій Вир».
Свідоцтво про державну реєстрацію
Серії ЗТ №214
РЕДАКТОР
МИКОЛА ДЕРБАК
Комп'ютерна верстка та дизайн
Тетяна Тільняк
Газету набрано і зверстано у
видавничому центрі НПП «Синеvir»

Адреса:
с. Синеvir, 1626, Хустський р-н.,
Закарпатська обл., 90041
e-mail: npp-synevir@ukr.net
www.npp-synevir.net.ua
За точність наведених фактів відповідаль-
ність несуть автори матеріалів.
Листування з читачами – тільки на сторінках
газети.
Тираж 100 прим.
Зам.
Номер віддруковано в НПП «Синеvir»

З ювілеєм!

Славну дату, 60 -річний ювілей
святкує

Бугина Іван Васильович,
інспектор І к. Чорноріцького ПНДВ;
Вітаємо іменинника і бажаємо
любові і розуміння як на роботі, так і
у сімейному вогнищі. Нехай життя б'є
ключем, хай люди шанують, а
будинок буде наповнений теплом і
затишком.

Нехай здійсняться всі бажання,
Ваші надії, думи й сподівання,
Щоб доля щедрою була,
Щасливі дарувала вам літа.

Вітаємо з 55-річним ювілеєм
Кливець Михайла Михайловича,
інспектора І к. Вільшанського ПНДВ;
Бажаємо щастя, радості, достатку,
процвітання, безперервного розвит-
ку, кар'єрних горизонтів, хороших
перспектив, удачі по життю.

Життя вам – довгі, довгі роки,
Без сліз, без горя і біди.

Хай буде радість в вашім домі,
Сьогодні, завтра і завжди.

Щиро вітаємо з 55-річним ювілеєм
Стець Миколу Миколайовича,
майстер ВВПР;

Бажаємо щастя, радості, достатку,
процвітання, безперервного розвит-
ку, кар'єрних горизонтів, хороших
перспектив, удачі по життю.

Калиною радість в душі хай квітує,
Сопілка любові хай серце хвилює,
А роси ранкові безмежно і широко,
Щоденно дарують наснагу і силу.

**Метеорологічні показники
за листопад 2022р.**

У порівнянні з літніми місяцями
тривалість світлового дня в листопаді
зменшується, що призводить до пос-
тупового зниження сонячної актив-
ності та температури.

Характерною особливістю листопа-
да є кінець вегетації для більшості
видів рослин, що зростають на
території НПП «Синеvir», проте
місцями, здебільшого на південних
схилах, можна зафіксувати поодинокі
види у повторній фазі цвітіння.
Зокрема, мова йде про такі види
рослин; первоцвіт весняний, стокрот-
ки багаторічні, конюшина лучна,

Вітаємо!

Куруца Миколу Михайловича,
начальника відділу еколого-освітньої
роботи;

Бажаємо здоров'я, щастя, родинного
тепла, цікавих ідей, успіхів і натхнення
у роботі.

Бажаємо здоров'я,
Хай у житті буде доволі,
Любові, радості і мрії.
Здійсняться задуми у долі,
Сотні бажань, думок, надій.

Бецу Михайла Васильовича,
начальника господарського відділу;

Бажаємо міцного здоров'я, достатку,
успіхів у роботі. Нехай кожен день
приносить добро, надію, радість.

Хай радість приносять і будні і свято,
Хай дні лиш чудові приходять до
хати.

Хай будуть завжди і здоров'я і сила,
І доля довіку хай буде щаслива.

У грудні святкують іменини
працівники НПП «Синеvir»:

Бугина Микола Іванович, заступник
начальника державної охорони ПЗФ;

Дербак Іван Васильович, інспектор І
к. Колочавського ПНДВ;

Іваниш Василь Васильович, майстер
з охорони природи Колочавського
ПНДВ;

Скира Василь Васильович, сторож;
Стець Михайло Іванович, інспектор
І к. Синеvirського ПНДВ;

Чуп Василь Миколайович, сторож;
Росада Мар'яна Василівна,
провідний економіст;
Чабрун Ольга Миколаївна,
підсобний працівник;

З нагоди чудового свята бажаємо міц-
ного здоров'я, особистого щастя, миру,
добра, довголіття, наснаги у всіх ваших
добрих справах. Нехай робота прино-
сить задоволення і бажаний достаток,
кожен день буде сповнений успіхами.

Окремі комахи шкідники лісових екосистем**НПП «Синеvir»**

В лісових екосистемах Національ-
ного природного парку «Синеvir»
комахи шкідники (короїди) є
частиною біоценозу і знаходяться у
тісних зв'язках з абіотичними та
біотичними факторами, що вплива-
ють на їх розвиток. Біологія комах
шкідників найбільш змінюється під
впливом клімату (температури,
вологості), складу лісів (утворюючих
порід лісових насаджень та дерево-
станів), наявності в них хижаків і
паразитів та деяких інших тваринних
організмів.

Клімат території парку помірно
континентальний і залежить від
гірського рельєфу та розташування
по вертикальній зональності на
висоті 440-1719 м.н.р.м. До висоти
1000-1200 м.н.р.м. клімат помірний
теплий і вологий, а з висоти більше
1200 м – помірно холодний і вологий.
Температура повітря відіграє значну
роль у житті рослинного і тваринно-
го світу. Температурою визначається
тривалість періодів розвитку комах
шкідників лісу і місце зростання
деревних порід, як хвойних так і
листяних видів. Для їх розвитку
велике значення має сума позитив-
них температур понад 10°C.

Гірський рельєф території впливає
також на розподіл опадів і відносну
вологість на різних висотах. Велика
кількість опадів випадає в субаль-
пійському поясі, як прийнято і
найчастіше на полонинах та верхньо-
му лісовому поясі до 1200-1450 м.

Основними лісоутворюючими
породами тут є серед хвойних видів:
ялина європейська, ялиця біла,
модрина європейська, сосна гірська,
що займають площу 18505,6 га –
56,1%; та листяні: бук лісовий, граб
звичайний, клен-явір, ясен звичай-
ний 12824,6 га – 38,8%; а також
мяколистяні ліси: вільха сіра, верба
біла, береза повисла, осика та вільха
зелена 366,4 га – 0,1% у відношенні
до загальної лісової площі 32997,0 га.
Тут рослинність розподіляється за
поясами і змінюється залежно від
висоти над рівнем моря та
відділяються вертикальні зони
деревних видів, що зростають на
території парку: нижню, середню,
верхню гірську лісову та субальпій-
ську.

Букові гірські ліси поширені в
основному в південній частині парку
від 440 до 1250 м.н.р.м. в основному
на типах лісорослинних умовах –
вологого сугрудка та вологого гряда.
Буково-ялинові ліси розташовані на
висоті 700 – 1000 м.н.р.м. на типах
вологія ялиново-букового супіхтач та
не в значній частині вологий буковий
піхтач. Буково-ялицево-ялинові
ліси поширені на висоті
1200-1300 м.н.р.м.

На території НПП «Синеvir» в
хвойних лісах зареєстровано 31 вид
комах шкідників-короїдів. Небезпеч-
ні шкідники поселяються на деревах
під корою і в корінні, а частина видів
ходи проточує в деревині. Заселяють
короїди як зрубані дерева і їх рештки,
так і практично здорові, але
ослаблені з тих чи інших причин
насаджень та деревостани. Різні

види заселяють і різні частини дерев,
де свердлять специфічні для кожного
з них більш або менш складні ходи.

Серед листяних лісів парку
найпоширенішими є родини листо-
їдів – 76 видів, довгоносиків – 66
видів та вусачі – 44 видів. Вони
наносять великої шкоди не лише
лісовим видам дерев, але і сіянцям,
саджанцям лісових розсадників та
садам плодкових видів дерев.

Одними із найрозповсюдженими і
небезпечними для хвойних видів
дерев є короїд-типограф, деревник
хвойний, гравер звичайний,
короїд-друкар.

Розвиток короїдів зв'язаний з
вертикальною зональністю. В ниж-
ній і середній гірській зоні вони
зустрічаються як у розріджених, так і
в зімкнутих лісах. У верхній лісовій
зоні перевага віддається розрідже-
ним насадженням та деревостанам
південних схилів та експозицій,
однак, найбільш густо заселеними є
повалені дерева. З підвищенням
висоти над рівнем моря густота
поселення й репродукція короїдів
зменшується.

Найбільше шкідливих видів в
лісових насадженнях і деревостанах
відмічається на південних схилах у
нижній гірській зоні.

Життя лісу залежить від багатьох
факторів, серед яких розрізняють
абіотичні (грунт, рельєф, клімат) й
біотичні (вплив рослинних і тварин-
них організмів). Велику й багато-
гранну роль відіграють і мікроорга-
нізми, які живуть у ґрунті, а також
безхребетні тварини (черви, багато-
ніжки, ґрунтові кліщі та інші). Одні з
них корисні, такі як комахи –
ентомофаги й ґрунтові черви, інші
завдають шкоди лісовим екосисте-
мам. Залежність шкідливих комах від
різних екологічних умов можна
спостерігати на прикладі їх розвитку
в лісах НПП «Синеvir».

Багаторічні спостереження свід-
чать про те, що незначні короїдні
вогнища існують у різних екологіч-
них умовах. У окремих місцях
відмічається природне всихання
хвойного лісу (ялини європейської)
та поодиноких листяних видів (в'яз
гірський). Серед здорових насаджень
та деревостанів з'являються всихаю-
чі дерева, група дерев, а інколи і
невеликі ділянки лісу. Отже, створю-
ються сприятливі умови для розмно-
ження короїдів. Кожне ослаблене
дерево, ділянка лісу є самостійним
короїдним вогнищем, площа якого
поступово збільшується за рахунок
здорових дерев, що ростуть поряд.

Однією із причин ослаблення дерев
є несприятливі метеорологічні фак-
тори. Вітровали створюють умови
для масового розмноження короїдів.
Базою для їх заселення є існуючі
вогнища першого і другого порядків.
Всихання й зараження ялини і ялиці
припадає, головним чином на схили
південної експозиції. Це пояснюєть-
ся нестачею вологи в ґрунті влітку в
наслідок пониження ґрунтових вод з
тривалою засушливою погодою.

Марія НАНИНЕЦЬ,
наукова співробітниця